

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice (RP 226/2021 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överläkare Paula Tiittala, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Liisa Katajamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Maija Neva, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Joni Hiitola, undervisnings- och kulturministeriet
- generalsekreterare Rosa Meriläinen, Kultur- och konstområdets centralorganisation KULTA rf
- verksamhetsledare Jenna Lahtinen, LiveFIN rf
- verksamhetsledare Kaisa Rönkkö, Music Finland ry
- direktör Kati Kuusisto, Tapahtumateollisuus ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands filmstiftelse sr
- Finlands Filmkammare rf
- Finlands Olympiska Kommitté rf
- Finlands Teatrar rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att giltighetstiden för de temporära bestämmelser om covid-19-epidemin i lagen om smittsamma sjukdomar som gäller till utgången av 2021 förlängs till den 30 juni 2022. Med beaktande av epidemisituationens utveckling kan det anses nödvändigt att förlänga bestäm-

Utlåtande KuUU 24/2021 rd

melsernas giltighetstid. De ändringar som föreslås i bestämmelserna är rätt små och kan anses motiverade med tanke på kulturutskottets ansvarsområde.

Det är viktigt att begränsningsåtgärder införs genom beslut av smittskyddsmyndigheterna endast i situationer där de är nödvändiga och proportionella och att eventuella begränsningsåtgärder riktar sig noggrant. Utskottet har i flera olika sammanhang framfört sin allvarliga oro (bl.a. KuUU 15/2021 rd) över att begränsningsåtgärder som gäller offentliga tillställningar och användning av lokaler har betydande negativa effekter inom kultur- och idrottssektorn bland annat med tanke på tillgodoseendet av de kulturella rättigheterna samt skyldigheten att främja näringsfriheten och sysselsättningen. Begränsningsåtgärderna har haft betydande ekonomiska konsekvenser för företag, allmännyttiga samfund och kommunala aktörer inom dessa branscher. Begränsningsåtgärderna har försvagat människornas möjligheter till motions-, kultur- och andra fritidsaktiviteter, vilket har haft negativa konsekvenser för barns och ungas samt familjers välfärd.

Covidintyg som alternativ hälsosäkerhetsåtgärd

Kulturutskottet hänvisar i sitt tidigare utlåtande (KuUU 15/2021 rd) till behovet av covidintyg och betonar att det med tanke på utskottets ansvarsområde är viktigt att möjligheten att kräva covidintyg som ett alternativ till iakttagandet av begränsningsbestämmelserna fortsätter. Detta gör det möjligt att ordna evenemang och verksamhet inom kultur och idrott i huvudsakligen normal omfattning och med normal publikmängd på ett hälsosäkert sätt även när det inom området råder begränsningar som gäller ordnande av offentliga tillställningar enligt 58 § eller användning av utrymmen enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Giltighetstiden för användningen av covidintyg ska vara tillräckligt lång

Utskottet anser det vara ytterst viktigt att möjligheten att använda covidintyg kan förutses i tillräckligt stor utsträckning, så att anordnarna i god tid kan beakta möjligheten när evenemangen planeras och förbereds. Tillställningar och evenemang planeras på lång sikt. För närvarande bereds flera stora händelser för nästa år i ovisshet om den kommande covidregleringen. Om användningen av covidpass upphör mitt i sommaren leder det till att evenemang i slutet av sommaren och i början av hösten måste planeras i ovisshet. För att säkerställa förutsägbarheten i verksamheten för dem som ordnar evenemang är det nödvändigt att förlänga den lagstiftning som möjliggör covidpass längre än vad som föreslagits.

Utskottet inser att en begränsande faktor i fråga om giltighetstiden för bestämmelserna om covidpass är att de temporära begränsningsbestämmelserna i anslutning till covid-19-epidemin måste begränsas till vad som är absolut nödvändigt. Ett alternativ är också att föreskriva en längre giltighetstid och vid behov ändra den.

Utskottet betonar att det med tanke på kultur-, idrotts- och evenemangsbranschen också är väsentligt att det görs en noggrann bedömning av begränsningarnas nödvändighet under deras giltighetstid och att begränsningarna avskaffas omedelbart när de bedöms vara ogrundade.

Utlåtande KuUU 24/2021 rd

Möjligheten till frivillig användning av covidintyg

Utskottet konstaterar med hänvisning till sakkunnigyttranden att det inom utskottets ansvarsområde finns behov av att använda covidintyg som en frivillig hälsosäkerhetsåtgärd utan att det är ett alternativ till att iaktta begränsningarna.

Vid sakkunnighörandet har det lyfts fram en lagändring som är under beredning och genom vilken covidpasset ändras till en självständig begränsningsåtgärd och myndigheten beslutar om ibruktagandet av den. Denna reform som bereds kan medföra behov av att omvärdera möjligheten till frivillig användning av covidpass.

Applikationen för läsning av covidintyg: kompatibilitet med inträdesbiljettläsare

Enligt sakkunnigyttranden har det konstaterats att applikationen för läsning av covidintyg är långsam. Redan vid relativt små evenemang orsakar användningen av den nuvarande läsapplikationen oskäligt långa kötider och trängsel vid ingången om inte evenemangsarrangören anställer extra personal för att läsa covidintyg och skaffar materiel, vilket är en ekonomisk belastning.

För avläsning av covidintyg finns redan flera applikationer som är kompatibla med biljettläsare. De uppfyller i fråga om informationssäkerhet och andra egenskaper samma krav som Institutet för hälsa och välfärds läsapplikation. Processen för att öka de godtagbara applikationerna pågår redan mellan Institutet för hälsa och välfärd och Traficom sedan början av oktober.

Utskottet anser det vara viktigt att möjligheterna att utvidga godkännandet av läsapplikationer bedöms snabbt och att man utifrån den information som fåtts i samband med den vidtar snabba åtgärder för att öka antalet godkända läsapplikationer.

Covidintyg för arbetstagare

Utskottet tar med hänvisning till sakkunnighörandet upp behovet av att utan dröjsmål utreda också möjligheterna att kräva ett covidintyg för arbetstagare. Arbetsgivaren har för närvarande inte möjlighet att kräva ett covidintyg av arbetstagarna. Med tanke på hälsosäkerheten är det motsäggelsefullt att ett covidintyg inte kan krävas av en arbetstagare som befinner sig i samma rum som klienterna och allmänheten av vilken covidintyget krävs.

Kultur-, idrotts- och evenemangsbranschen är en arbetskraftsintensiv bransch där man kontinuerligt arbetar i nära kontakt med kunder och kollegor. Branschen lider av arbetskraftsbrist, som beräknas bli värre. Evenemangsarrangörerna vill garantera säkerheten för alla klienter och arbetstagare, och därför är det nödvändigt att arbetsgivarna har möjlighet att kräva ett covidintyg också av arbetstagarna.

Utlåtande KuUU 24/2021 rd

Godkännande av covidintyg från länder utanför EU och deras betydelse särskilt för verksamheten inom evenemangsbranschen

Utskottet anser det vara nödvändigt att bedöma möjligheten att utvidga möjligheten att använda covidintyg så att som intyg godkänns också covidintyg som godkänts av andra än EU, även i fråga om personer som tillfälligt vistas i Finland.

Det kommer många internationella evenemangsgäster till Finland. Evenemangen har en viktig roll när det gäller att främja internationell handel, internationella samhällsrelationer och internationell kultur och idrott. Utöver EU är också Asien, Storbritannien, Ryssland och Nordamerika viktiga marknadsområden för Finland, och en smidig tillgång till evenemangen för sådana gäster som anländer från dessa områden och som garanteras genom covidintyg förutsätter att de kan utnyttja det covidintyg som de redan har för att delta i evenemangen.

Inkludering av evenemangshoteller och offentliga tillställningar i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar

Vid hörandet av sakkunniga har det framförts att det i utkastet till regeringsproposition till 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar hade tagits in offentliga tillställningar på listan över lokaler och tillställningar som ska stängas, men de ingår inte längre i propositionen. I det aktuella förslaget till bestämmelse har man inte identifierat den professionella evenemangsbranschen och den bransch som hänför sig till ordnandet av offentliga tillställningar.

Med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan även kraftiga begränsningar och rentav totalförbud meddelas för ordnandet av offentliga tillställningar utan att detta leder till en skyldighet att kompensera ekonomiska förluster. För myndighetsbeslut enligt 58 § har det inte heller fastställts några kriterier som ett förbudsbeslut ska grunda sig på, till skillnad från 58 g §, som möjliggör stängning av kundutrymmen inom annan näringsverksamhet. Ett myndighetsbeslut som förbjuder offentliga tillställningar kan fattas för en månad åt gången, när beslut om stängning enligt 58 g § kan fattas för högst två veckor.

Utskottet anser det vara nödvändigt att social- och hälsovårdsutskottet bedömer möjligheten att lägga till offentliga tillställningar och evenemangsutrymmen i 58 g §.

Utskottet betonar att i lagen om smittsamma sjukdomar ska den professionella evenemangsbranschen identifieras i sin helhet och beaktas på lika villkor som andra branscher, inklusive skälig kompensation för förluster till följd av begränsningar.

Olika begränsningar inom olika branscher skapar problem

Vid sakkunnighörandet har det framförts att införandet av ett covidpass har varit förenat med vissa praktiska utmaningar bland annat på grund av de olika bestämmelserna om offentliga tillställningar och restauranger. Till exempel på många ställen för levande musik och på teatrar finns det också serveringsområden, varvid man har varit tvungen att samordna olika begränsningar. De olika bestämmelserna om begränsningar vid offentliga tillställningar och i restauranger försvårar

Utlåtande KuUU 24/2021 rd

inte bara de praktiska arrangemangen utan väcker också ovisshet bland dem som besöker evenemangen och föreställningarna och försvagar konsumentförtroendet.

Utskottet anser att det är ytterst nödvändigt att bestämmelserna om begränsningar blir sådana att de styr till att ställa begränsningar som sammantaget är ändamålsenliga och tydliga med tanke på dem som ordnar verksamheten. Detta bidrar också till att återupprätta förtroendet för att delta i tillställningar och evenemang.

Covidpass och konsumentskydd i fråga om återbetalning av biljettpriser

I framtiden genomförs flera evenemang där planeringen har inletts och biljetter har sålts innan lagstiftningen om covidpass trädde i kraft eller till och med redan innan coronapandemin började. Det har således inte gått att i villkoren för biljettköp inkludera möjligheten att använda ett covidpass. Enligt erhållet yttrande har konsumenten i dessa fall på basis av konsumentskyddet rätt att kräva återbetalning av biljettpriset. Vid sakkunnighörandet i utskottet har det framförts att det som konstaterats ovan medför konflikter mellan lagarna och ekonomiska förluster för evenemangsnäringsidkarna till följd av begränsningarna, och det har ansetts nödvändigt att rätta till konflikterna mellan lagarna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 2.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Marko Asell sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf (delvis)
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Pirkka-Pekka Petelius gröna
medlem Sofia Vikman saml
ersättare Juha Mäenpää saf.

Utlåtande KuUU 24/2021 rd

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

Utlåtande KuUU 24/2021 rd
Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

I propositionen föreslås det att lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att giltighetstiden för de temporära bestämmelser som har samband med covid-19-epidemin och som är i kraft till utgången av 2021 förlängs. Med beaktande av epidemisituationens utveckling kan en förlängning av bestämmelsernas giltighetstid anses godtagbar, med undantag för en förlängning av användningen av covidpass.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser det vara viktigt att begränsningsåtgärderna kan förutses i tillräckligt stor utsträckning, så att anordnarna i god tid kan beakta dem när evenemang planeras och förbereds. Den professionella evenemangsbranschen bör beaktas i lagen om smittsamma sjukdomar i sin helhet och beaktas på lika villkor som andra branscher, inklusive skälig kompensation för förluster till följd av begränsningar.

Vi anser fortfarande att användningen av covidpass är förenad med oklara frågor med tanke på medborgarnas jämlikhet. I värsta fall kan covidpasset skapa en falsk känsla av trygghet. Även den som vaccinerat sig kan sprida smitta eller bli smittad. Dessutom finns det än så länge inga säkra uppgifter om hur länge skyddet håller i sig. Vidare riskerar de som på grund av sjukdom inte har kunnat ta vaccinet att bli ojämnt behandlade på grund av sitt hälsotillstånd.

Införandet av covidpass har varit förenat med vissa praktiska utmaningar bland annat på grund av de olika bestämmelserna om offentliga tillställningar och restauranger. Vi stöder inte heller kravet på covidintyg för anställda inom kultur-, idrotts- eller evenemangssektorn. Arbetsgivaren har för närvarande inte möjlighet att kräva ett covidintyg av arbetstagarna.

Avvikande mening

Vi föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 2.12.2021

Kaisa Juuso saf
Ari Koponen saf
Juha Mäenpää saf